Tárgy:	Békés Városi Drogellenes Stratégia elfogadása	**Sorszám:** IV/2.	
Előkészítette:	Szűcs Judit elnök, Kábítószer Egyeztető Fórum Kálmán Tibor referens	**Döntéshozatal módja:**	Egyszerű szótöbbség
Véleményező bizottság:	Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság	**Tárgyalás módja:**	Nyilvános ülés

Egyéb előterjesztés

Békés Város Képviselő-testülete
2014. december 8-i ülésére

Tisztelt Képviselő-testület!

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (K.E.F.) 2001 óta működik Békés városában, s mint a szakmai kutatások és a rendőrségi statisztikák rávilágítanak tevékenységére a jövőben fokozottan szükség van. Az önkormányzat megbízásából működő civil szakmai tömörülés az önkormányzati feladatok egy részét is átvállalva igyekszik a témában érintett közösségek munkáját összefogni, szakmailag egybehangolni, kialakítani a koordinációt az egységes és eredményes fellépés érdekében. Az előterjesztéshez mellékeljük a K.E.F. elnökének rövid beszámolóját és az általuk készített 2020-ig szóló drogstratégiát. A tervezetet számos társszervezet (civil egyesületek, rendőrség, járási kormányhivatal, köznevelési intézmények) és szakértő is véleményezte, mindannyian egyetértettek célkitűzéseivel, programjait megvalósíthatónak tartják.

A dokumentum szorosan kötődik Békés Város Önkormányzata Ifjúsági Koncepciójához, illetve a Helyi Esélyegyenlőségi Programjához is, a három részterület egységes és együttes megvalósítása segítségével talán elérhetjük, hogy a droghelyzet a városban nem, vagy csak nagyon kismértékben romlik (az országos, európai tendenciák ismeretében javulásra nemigen számíthatunk).

A helyi cselekvési és finanszírozási terv a Nemzeti Drogellenes Stratégia cselekvési és finanszírozási koncepciójának megjelenése után, a források ismeretében készíthető el, annak irányvonalát, célkitűzéseit azonban a helyi stratégia elfogadásával már előkészíthetjük.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet a benyújtott dokumentumok véleményezésére és az alábbi határozati javaslat elfogadására.

Határozati javaslat:

1. **Békés Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Békés Városi Drogellenes Stratégia 2014 – 2020. közötti időszakra vonatkozó programját elfogadja.**
2. **A képviselő-testület megköszöni a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum eddigi munkáját és felkéri, hogy a további tevékenységet is szervezze, koordinálja. Kéri, hogy a stratégiához kapcsolódó cselekvési és finanszírozási tervet az országos program elfogadása után helyi szinten készítse el és terjessze a képviselő-testület elé.**

Határidő: Intézkedésre azonnal
Felelős: Izsó Gábor polgármester

Békés, 2014. november 26.

Izsó Gábor
polgármester

Jogi ellenjegyző:

Pénzügyi ellenjegyző:

Békés Városi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum
Koordinátor szervezet: Mentálhigiénés Egyesület
Cím: 5630 Békés, Borosgyán u. 1/1.
T/Fax: 06/66/643-991
E-mail: bekesikef@gmail.com
Honlap: http://bekesmenta.hu/kef-koordinacio/

ELŐTERJESZTÉS

A Békés Városi K.E.F. a drogellenes, egészségfejlesztési prioritások meghatározása és koordinálása mellett eleget kíván tenni a Nemzeti Drogellenes Stratégában megfogalmazott feladatoknak is. Ennek érdekében folyamatosan gyűjti a helyi drogproblémával kapcsolatos információkat, figyelemmel kíséri a változásokat, meghatározza a rizikócsoportokat, javaslatokat tesz a beavatkozási formákra, figyelemmel kíséri a kapacitásokat.

2003-2009-ig adott iránymutatást az első Békés Városi Drogstratégia, melynek felülvizsgálata azért volt indokolt, mert **lejárt,** illetve időközben az országos **új** Nemzeti Drogstratégia kidolgozási folyamata is elindult (az Országgyűlés 2009. március 4-én, egyhangúan fogadta el azt a határozatot, amely alapján felkérte a kormányt egy új program megalkotására).

2009-2014 között a Békés Városi K.E.F. önállóan kidolgozott helyi **munkaanyagból** dolgozott, mert nem volt elfogadott országos stratégia, amihez igazodtunk volna. A sok országos Drogstratégia tervezet után az Országgyűlés 2013.október 07-én, a 80/2013. (X.16.) OGY határozattal fogadta el a **2013-2020**-ra vonatkozó **Nemzeti Drogellenes Stratégia** Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen alcímmel, mely teljes mértékben illeszkedik az Európai Unió 2013-2020-ra vonatkozó új drogstratégiájához.

2014-2020 között K.E.F. működéséhez szükséges a helyi Drogellenes Stratégia, ez a működési és szakmai pályázatok beadási feltétele is, illetve **csatlakozni és illeszkedni szükséges** az országos, megyei Drogellenes Stratégiához, így kidolgozásra került 2014. július 30.-val a **Békés Városi Drogellenes Stratégia 2014-2020.** ***Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen*** c. dokumentum. A készítés során átvettünk szakmai tartalmat lényegkiemeléssel, vagy szövegszerű egyezéssel a következő dokumentumokból: a Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020. c. dokumentum, a Békés megyei Drogellenes Stratégia 2014-2020 című dokumentum, a megyei K.E.F. által 2011.évben végzett békés megyei ifjúság és intézmény kutatási eredmények, országos, megyei, helyi kutatások, a delegáltak és a továbbképzések tapasztalatai. Ezek alapján meghatározásra kerültek a Békés Városi K.E.F. 2014-2020. közötti feladatai, melyeket **éves munkaterv** alapján fog a K.E.F. megvalósítani.

A **Békés Városi Drogellenes Stratégia 2014-2020.** ***Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen*** **csatlakozik a** Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020. c. és a Békés Megyei Drogellenes Stratégia 2014-2020 című dokumentumhoz. Az anyagot, mely a 2009-2014 Békés Városi Drogstratégia munkaanyag verziójának aktualizálása 2014. július 30.-val elkészítette a békés Városi K.E.F. elnöke, majd **véleményezésre megküldésre került** a következő K.E.F. delegáltaknak (Békés Város Önkormányzata Ifjúsági és sport referens, Védőnők, Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ, Békés Megyei Szociális, Gyermekvédelmi, Rehabilitációs és Módszertani Központ, Gyermekvédelmi Intézményegység, Civil Szervezetek Háza, Mentálhigiénés Egyesület, Békési Városi Rendőrkapitányság, Békési Kistérségi Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat Eötvös József Tagintézmény, Szegedi Kis István Református Gimnázium Általános Iskola és Kollégium, Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény (Egyesített Gyógypedagógiai és Módszertani Intézmény), Békési Kistérségi Általános Iskola

Karacs Teréz Tagiskola, Békési Kistérségi Általános Iskola Dr. Hepp Ferenc Tagiskola, EPK Országos Cigánymisszió, Békési Újság, Munkaügyi Központ Békési Kirendeltség, Békés Városi Kulturális Központ).
A vélemények megvitatásra kerültek. Majd ezután került a dokumentum 2014. ……..hóban ……ülésező Képviselő - Testület elé.

Kérem a Tisztelt Képviselő Testületet, hogy a Békés Városi Drogellenes Stratégia 2014-2020. Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen c. dokumentumot megtárgyalni és elfogadni szíveskedjen.

A Békés Városi K.E.F. tevékenysége (nem teljes körű bemutatás) **2001-2010**
Békés Város Képviselő-testülete a 2001. július 5-én megtartott ülésén a 227/2001. (VII. 5.) KT számú határozatával döntött a helyi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (továbbiakban: K.E.F.) létrehozásáról. A K.E.F. életre hívásának célja az volt, hogy a helyi drogproblémákkal kapcsolatos **információkat összegyűjtse**, **monitorozza a változásokat,** meghatározza a legfontosabb **rizikócsoportokat**, megállapítsa a helyi közösségi **prevenció célkitűzéseit**, a **terápia lehetőségeit**. A működési keretei között pályázati támogatások felhasználásával a K.E.F. tagszervezetek delegáltjainak képzést, szervezetfejlesztést, helyi prevenciós programok kidolgozási szakmai keretét, konzultációt biztosít, valamint a Békés városában élő fiatalság számára kortársképzést, szermentes szabadidős és sport programokat, információs anyagokat tesz elérhetővé. **2004**-ben Békés város tanulóinak drogfogyasztási jellemzőiről készített felmérést, illetve a Diákgödört működtette. **2010**-ben az egészséges életmódhoz kapcsolódó egyéni attitűd felmérése, kérdőíves vizsgálata történt a Békési Kistérség 8. osztályos (452 fő) és 10. osztályos (294 fő) tanulói körében. A K.E.F. éves munkaterve szerint két,- három havonta ülésezik, anyagai megtalálhatók a koordinátor szervezet honlap és facebook oldalán (linket lásd a fejlécben), a www.kef.hu oldalon.
Folyamatosan végzett feladatok: szakmai rendezvényeken (országos,megyei,helyi) a városi K.E.F. képviselete, információnyújtás a KEF tagoknak e-mailen, személyesen, telefonon, iktatási adminisztráció vezetése, honlap-facebook kezelése, konzultáció az NDI-vel, megyei és helyi K.E.F.-ekkel,
2009-től a Békés Városi K.E.F. **koordinátor szervezet** a Mentálhigiénés Egyesület (5630 Békés, Borosgyán u. 1/1.), melynek a békési és a békéscsabai kistérségben a szenvedélybetegek (16 évtől) és családtagjaik részére nyújtott szolgáltatásai: közösségi és nappali ellátás, megelőző-felvilágosító elterelő szolgáltatás, alternatív képzési és foglalkoztatási lehetőség, ifjúsági munka, önkéntesek foglalkoztatása.

A Békés Városi K.E.F. tevékenysége (nem teljes körű bemutatás) **2010-2014**
K.E.F. Kiadványok megjelentek nyomtatott formában is, de letölthetők pdf. formátumban a http://bekesmenta.hu/kef-koordinacio/menüpontból vagy a http://www.kef.hu
2005: Békés Városi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum Tájékoztató Kiadványa „…gondold végig…" A kiadványt összeállította: Kovácsné Bimbó Zsuzsanna, Print Bt. ICSSZEM, 2005. 500. pl.
2010: Az egészséges életmódhoz kapcsolódó egyéni attitűd felmérése, vizsgálata a békési kistérség 8. és 10. osztályos tanulói körében, kutatási beszámoló (Készítette: Balogh László, szociológus, Békés, 2010. 120 pl.)

2011: K.E.F. – TÉKA, és ÚT-MUTATÓ címmel tájékoztató és információs kiadvány szerfogyasztással, egyéb függőséggel *(addiktív problémával)* érintett embertársainknak
2014 : A5-ös szórólapok nyomtatása (összesen 4000 db) fiataloknak, szülőknek: 1000 db szórólap 14 év alattiak részére, 1000 db szórólap 14-18 év közöttieknek, 1000 db szórólap fiatal felnőtteknek, 1000 db szórólap szülőknek.
4 db **fakkos fali tábla** KEF szórólapjainak elhelyezésére a következő intézményekben:
Szegedi Kis István Református Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium Békés
Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió, Békés
Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ
Területi Védőnői Szolgálat
K.E.F. **szakkönyvtár** létrehozása, melyben 40 db szakkönyvekből álló könyvtár áll rendelkezésre a delegáltaknak.
Szakmai tanulmányút a dr. Farkasinszky Teréz Ifjúsági Drogcentrumba Szegedre.
Képzés: Addikcióval érintett családokban végzett terápiás munkák tapasztalatai, Dizájner drog fogyasztás tendenciái és a beavatkozási lehetőségei.
A tagszervezetekhez **kihelyezett KEF taggyűlések**: melyeken elsősorban a fiatalság vagy a velük kapcsolatos problémák (értékválság, kilátástalanság, rosszul működő családi rendszer, kortárscsoportok, befolyásolhatóság, gyermekvédelem, közterületi rongálás) megbeszélése valamint különböző szakmai témák megvitatása (szerfogyasztási változások a delegáltak szervezeteinek klienseinél, Elterelés: megelőző-felvilágosító szolgáltatás) zajlott.
Konferenciákon történt részvétel az iskolai prevenció, elterelés, szakmai együttműködés jegyében, valamint az Edelényi Többcélú Kistérségi Társulás K.E.F. szervezete tett szakmai látogatást.

A Békés Városi Drogellenes Stratégia 2014-2020. ***Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen*** c. dokumentum megalkotásánál **három beavatkozási pillér** területen (Egészségfejlesztés, kábítószer-megelőzés; Kezelés, ellátás, felépülés; Kínálatcsökkentés) állapít meg célokat, fejlesztési irányokat.

A spontán módon romló vagy jó esetben stagnáló droghelyzetet a klasszikus drogpolitikai eszközökön túlmutató új prioritást kapott módszertani alapelvek, illetve eszközök:

- a társadalompolitikai és tömegkommunikációs erőtereket is bekapcsolva a **józanság** kultúrájának és a **proszociális megküzdési módoknak** a terjesztése,
- a **közösségek** minden formájának mozgósítása és erősítése az emberi problémák, köztük a drogfogyasztás leküzdésére és a bajbajutottak segítésére,
- általában is a mentálhigiéné erősítése, különös tekintettel az **iskolai egészségfejlesztés** és a **drogprevenció** hatókörének kiszélesítésére,
- a függőségi állapotokban a **felépülés-központú kezelés és rehabilitáció** teljes intézményi rendszerének, terápiás láncolatának kiépítése,
- a korszerű **bűnmegelőzési és bűnüldözési beavatkozások** hatékonyabb alkalmazása, amelyek segítségével megvalósítható a fiatalok kábítószer-használat iránti kitettségének erőteljes lecsökkentése és a fiatalok kábítószer-használattól történő távoltartása.

Békés Városi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum
Koordinátor szervezet: Mentálhigiénés Egyesület
Cím: 5630 Békés, Borosgyán u. 1/1.
T/Fax: 06/66/643-991
E-mail: bekesikef@gmail.com
Honlap: http://bekesmenta.hu/kef-koordinacio/

A Békés Városi K.E.F. további feladata az, hogy a helyi stratégiában meghatározott feladatok megvalósításához **helyi cselekvési és finanszírozási tervet készítsen**, a Nemzeti Drogellenes Stratégia cselekvési és finanszírozási koncepciójának a megjelenése után.

Békés, 2014. november 26.

Szűcs Judit sk.
elnök
K.E.F.

Békés Városi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum
Koordinátor szervezet: Mentálhigiénés Egyesület
Cím: 5630 Békés, Borosgyán u. 1/1.
T/Fax: 06/66/643-991
E-mail: bekesikef@gmail.com
Honlap: http://bekesmenta.hu/kef-koordinacio/

Békés Városi Drogellenes Stratégia

2014-2020

Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen

Békés

2014

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

Készítette:

Szűcs Judit

szakvizsgázott szociális munkás, mentálhigiénés szakember

Békés Városi K.E.F. elnöke

Szakmai véleményező:

Körömi János

addiktológiai konzultáns, szupervízor

NCSSZI-NDI Dél-kelet alföldi K.E.F. tanácsadó

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

Tartalom

1. Bevezetés 4
2. Vonatkozási terület 5
2.1. Újszerűség *5*
2.1.1. Gyújtópont: tiszta tudat és józanság 5
2.1.2. Egészségfejlesztő megközelítés 5
2.1.3. Felépülés-központú szemléletmód 5
2.1.4. Közösségi irányultság - szubszidiaritás 6
2.1.5. Üzenetek csoportok felé 6
3. A Békés Városi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (K.E.F.) bemutatása 6
3.1. Kábítószer-használat a fiatalok és a felnőttek körében *7*
4. Alapértékek 15
4.1. Élethez, emberi méltósághoz, egészséghez való jog *15*
4.2. Személyes és közösségi felelősségvállalás *15*
4.3. Közösségi aktivitás *15*
4.4. Együttműködés *16*
4.5. Tudományos megalapozottság *16*
5. Jövőkép és célkitűzések 16
5.1. Jövőkép *16*
5.2. Célkitűzések *17*
5.3. Általános célok *18*
5.4. Konkrét célok *18*
6. Egészségfejlesztés és kábítószer-megelőzés – első beavatkozási pillér terület 19
6.1. Helyi egészségfejlesztési célok *19*
6.1.1. Helyi egészségfejlesztési feladatok 20
6.2. Helyi kábítószer-megelőzési célok *20*
6.2.1. Helyi kábítószer-megelőzési feladatok 21
7. Kezelés, ellátás, felépülés - második beavatkozási pillér terület 24
7.1. Helyi célok *24*
7.2. Helyi feladatok *24*
8. Kínálatcsökkentés 25
8.1. Helyi célok *26*
8.2. Helyi feladatok *26*
9. Békés Városi K.E.F. Helyi együttműködése 27
10. Összegzés 29

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

„A drogfogyasztás ellen csak egy hatásos ellenszer van:
az életigenlő világ, és az élet méltóságába,
értékébe, tartalmába vetett hit visszaállítása.”
(Szent-Györgyi Albert)

1. BEVEZETÉS

2003-2009-ig adott iránymutatást az első Békés Városi Drogstratégia, melynek felülvizsgálata azért volt indokolt, mert lejárt illetve időközben az országos új Nemzeti Drogstratégia kidolgozási folyamata is elindult (az Országgyűlés 2009. március 4-én, egyhangúan fogadta el azt a határozatot, amely alapján felkérte a kormányt egy új program megalkotására). **2009-2014 között** a Békés Városi K.E.F. helyi munkaanyagból dolgozott, mert a sok országos Drogstratégia tervezet után az Országgyűlés 2013.október 07-én, a 80/2013. (X.16.) OGY határozattal fogadta el a **2013-2020-ra vonatkozó Nemzeti Drogellenes Stratégia** Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen alcímmel, mely teljes mértékben illeszkedik az Európai Unió 2013-2020-ra vonatkozó új drogstratégiájához. Elsősorban a **kereslet** és a **kínálatcsökkentés** szemléleti kereteit elfogadva, valamint a hazai és nemzetközi gyakorlat tapasztalatait alapul véve jelöli ki a legfontosabb beavatkozási színtereket.
Fő cél, az **illegális és a visszaélésszerű legális szerhasználat jelentős csökkentése célzott, közösségi alapú beavatkozások** segítségével, valamint az egészséget alapértékként közvetítő, közösségerősítő szemléletmód középpontba állítása és a **szerhasználat nélküli életmodell** megerősítése.
Helyi önkormányzati feladat különösen **az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások (**a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§.(1) 4.pont); a **szociális, gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások** (8.pont). közreműködés a **település közbiztonságának biztosításában** (17.pont). A kábítószerhez kapcsolódó minden mozzanat (termeszt, előállít, megszerez, tart, átad) – ha hatósági engedély nélkül történik – bűncselekménynek minősül és így a kábítószer használattal közvetlenül összefüggő egyéb büntetendő cselekményekkel együtt jelentős negatív hatást gyakorol a helyi környezet (település) közbiztonságára. A **társadalmi bűnmegelőzés** nemzeti stratégiájáról szóló 115/2003. (X. 28.) OGY határozat helyi feladatainak megoldását – a Kormány irányító és finanszírozó támogatása mellett –, az önkormányzatok hatáskörébe utalja.
A Békés Városi Drogellenes Stratégia 2014-2020. c. dokumentumban átvételre került szakmai tartalom lényegkiemeléssel, vagy szövegszerű egyezéssel a következő szakmai dokumentumokból: Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020. c. dokumentum, a Békés megyei Drogellenes Stratégia 2014-2020 című dokumentum, a megyei K.E.F. által 2011.évben végzett békés megyei ifjúság és intézmény kutatási eredmények.
A Békés Városi Drogellenes Stratégia 2014-2020. csatlakozik a Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020. c. és a Békés Megyei Drogellenes Stratégia 2014-2020 című dokumentumhoz.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

2. VONATKOZÁSI TERÜLET

A Nemzeti Drogellenes Stratégia a kábítószer-probléma, az új pszichoaktív anyagokkal kapcsolatos stratégiai feladatokkal foglalkozik és elismeri azt az összefüggést, hogy a kábítószer-jelenség szorosan összefügg más kémiai és viselkedés függőségi problémákkal, az általános lelki egészségi állapottal (értékszemlélet, kapcsolati kultúra, problémamegoldó készség) személyes és közösségi jellemzőkkel.
A következő stratégiák összehangolt megvalósításától várható a kábítószer-probléma visszaszorítása: alkohol-, gyógyszer-, viselkedési függőséget érintő stratégiák és programok, mentálhigiénés, bűnmegelőzési stratégia, népegészségügyi kezdeményezések, Nemzeti Ifjúsági Stratégia, Semmelweis terv, LEGOP: Lelki Egészség Operatív Program, Nemzetbiztonsági Stratégia

2.1. Újszerűség

A Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020 újszerűségét **egyes tartalmi elemei**, az elemeknek a korábbi stratégiáktól **eltérő hangsúlyokat eredményező elrendezése**, valamint a felnövekvő **generáció** kábítószerekkel szembeni **védelmének** szemléletmódja is adja.

2.1.1. Gyújtópont: tiszta tudat és józanság

A kábítószer-használat bármely formája kockázatot és tehertételt jelent a személyre és közösségeire, a társadalom egészére, ezért a központi érték a tiszta tudat, a józanság, az egészség, a szerhasználat nélküli életmodell és ezek elérését, megtartását ösztönző programok biztosítása.

2.1.2. Egészségfejlesztő megközelítés

A megközelítés lényege az egészség és az egészséget támogató folyamatok, illetve az ezekhez vezető személyes, közösségi (természetes támogató közösség, kortárs), környezeti feltételek (hangsúlyosan a célok és jövőkép), az egészségközpontú szemlélet és kultúra, az elérhető szolgáltatások **erősítése**.

2.1.3. Felépülés-központú szemléletmód

A kezelés-ellátás területein kívánatos a felépülés-központú szemléletmód minél hatékonyabb érvényesülése. A különböző gyógyító, valamint támogató beavatkozások rendszerének, illetve folyamatának célja, hogy a lehető legteljesebben helyreállítsa az érintettek egészségi állapotát és közösségi integrációját. Hosszú távú támasznyújtás biztosításával, többféle alternatívára támaszkodva, élve a sokszínű színtér támogatottsággal.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

2.1.4. Közösségi irányultság - szubszidiaritás

A kábítószer-jelenség közösségi térben követhető nyomon, így döntő fontosságú a közösség viszonyulása, válaszkészsége és válaszképessége, mely kiegészítheti a szakmai szolgáltatásokat. A kábítószer-problémák visszaszorítása elsősorban helyi szintű kezdeményezéseket igényel, mert itt keletkezik a probléma, tehát ezen a szinten szükséges azt kezelni a közösségi - civil-szakmai hálózatban. Fontos, hogy minden településen elérhetőek és hozzáférhetőek legyenek a fejlesztő, megelőző, kezelő programok.

2.1.5. Üzenetek csoportok felé

- a kábítószer-használatot elutasítóknak megerősítést ad, hogy jó dolgot képviselnek és ezt érdemes másoknak is továbbadni,
- a kábítószert kipróbálóknak jelzést küld, hogy kockázatos a magatartásuk és ártalmas,
- a függőkben erősíti a reményt, hogy a felépülésük lehetséges pl. józanság értékét vállaló kezdeményezések, közösségek által is,
- a segítő hivatásúaknak felhívja a figyelmét arra, hogy fontos szerepük van a Drogellenes Stratégia megvalósításában,
- minden embernek szól, mert mindenki felelős a vele együtt illetve környezetében élő személyek sorsának alakulásáért,
- a társadalom felé megerősítést ad arról, hogy a stratégia elkötelezett a kábítószer-probléma kezelése mellett.

3. A BÉKÉS VÁROSI KÁBÍTÓSZERÜGYI EGYEZTETŐ FÓRUM (K.E.F.) BEMUTATÁSA

Békés Város Képviselő-testülete a 2001. július 5-én megtartott ülésén a 227/2001. (VII. 5.) KT számú határozatával döntött a helyi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (továbbiakban: K.E.F.) létrehozásáról. A K.E.F. életre hívásának célja az volt, hogy a helyi drogproblémákkal kapcsolatos **információkat összegyűjtse**, **monitorozza a változásokat,** meghatározza a legfontosabb **rizikócsoportokat**, megállapítsa a helyi közösségi **prevenció célkitűzéseit**, a **terápia lehetőségeit**. A működési keretei között pályázati támogatások felhasználásával a K.E.F. tagszervezetek delegáltjainak képzést, szervezetfejlesztést, helyi prevenciós programok kidolgozási szakmai keretét, konzultációt biztosít, valamint a Békés városában élő fiatalság számára kortársképzést, szermentes szabadidős és sport programokat, információs anyagokat. **2004**-ben Békés város tanulóinak drogfogyasztási jellemzőiről készített felmérést, illetve a Diákgödört működtette. **2010**-ben az egészséges életmódhoz kapcsolódó egyéni attitűd felmérése, kérdőíves vizsgálata történt a Békési Kistérség 8. osztályos (452 fő) és 10. osztályos (294 fő) tanulói körében. A K.E.F. éves munkaterve szerint két,-három havonta ülésezik, anyagai megtalálhatók a koordinátor szervezet honlap és facebook oldalán (linket lásd a fejlécben), a www.kef.hu oldalon. 2009-től a helyi K.E.F. koordinátor szervezet a Mentálhigiénés Egyesület (5630 Békés, Borosgyán u. 1/1.), melynek a békési és a

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

békéscsabai kistérségben a szenvedélybetegek (16 évtől) és családtagjaik részére nyújtott szolgáltatásai: közösségi és nappali ellátás, megelőző-felvilágosító elterelő szolgáltatás, alternatív képzési és foglalkoztatási lehetőség, ifjúsági munka, önkéntesek foglalkoztatása.

Együttműködések

A Békés városi K.E.F. tevékenysége során együttműködik a Békés Megyei K.E.F.-el, a megyei többi városi K.E.F.-el, az NCSSZI Nemzeti Drogmegelőzési Irodával. A Békés Megyei Önkormányzat kezdeményezésére 2003-ban alakult meg a Békés Megyei Drogprevenciós Munkacsoport jogutódjaként a Békés Megyei Kábítószerügyi Koordinációs és Tanácsadó Testület. 2014 márciusától az alapító Békés Megyei Önkormányzat végzi a BMKEF működtetését mindazon megyei és városi intézmények, szakigazgatási szervek, városi K.E.F.-ek, civil szervezetek képviselőivel, akik tevékenységi körében ez idáig is megjelent a kábítószerügy, a drogprobléma valamely szintje. Tapasztalataink alátámasztják, hogy hatékony, eredményes munkát csak úgy lehet elérni, ha a tagszervezetek **összehangolt** és megfelelő módon **koordinált** tevékenységet folytatnak.

3.1. Kábítószer-használat a fiatalok és a felnőttek körében

A következőkben 2010-2013 év közötti országos, megyei, Békési kistérségi kutatások, jelentések szerhasználattal kapcsolatos adataiból következtetünk az országos, Békés megyei és Békés városi tendenciákra. A „designer” szerek használata látványosan megjelent a fiatalok körében, az országos trendek adataihoz képest a Békés megyei kép talán még most is kedvezőbb, de tendenciájában itt is megfigyelhető ez a folyamat.

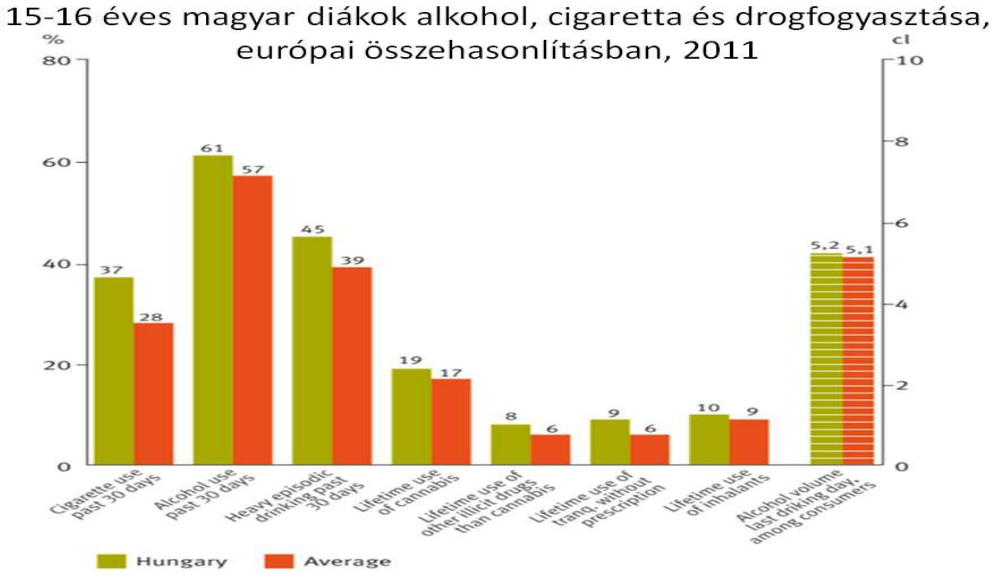

szamvarazs.blogspot.hu

Forrás: ESPAD jelentés, 2011

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

A 2011. évi ESPAD (European School Survey on Alcohol and other Drogs) jelentés alapján a magyar diákok az európai átlaghoz hasonló eredményeket mutatnak mind a nyolc vizsgált mutató (cigaretta, alkohol és drogfogyasztás különféle mintázatai) vonatkozásában. Egyedül a 30 napon belüli cigarettázás értékei mutatnak az átlagnál szignifikánsan (9 százalékponttal) magasabb értéket. A visszaélésszerű gyógyszerhasználati érték pedig relatív arányukat tekintve magas: másfélszerese az átlagnak (9% próbálta már őket Magyarországon, míg az átlag csak 6%). A fő probléma nem is az, hogy utolértük (sőt, megelőztük) az európai átlagot, mint inkább az, hogy 1995-ben regisztrált szintekhez képest az alkohol, de különösképpen a drogfogyasztás nagy mértékben nőtt. Persze, nem tudhatjuk, mennyit változott a tanulótársadalmon belüli megítélése ezeknek a magatartásformáknak, mennyire divat eltitkolni / nyilvánosságra hozni a szerfogyasztást, a mért változás a valóságot mennyiben türközi. Forrás: http://www.mandora.hu/node/467

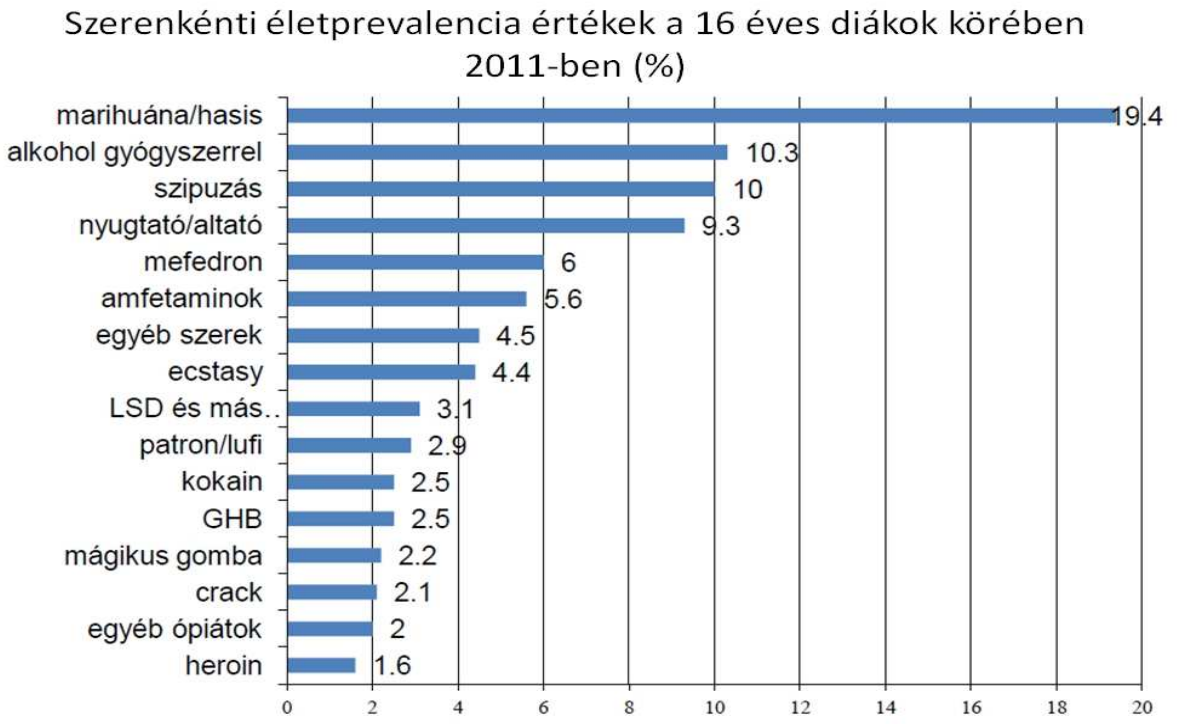

A 16 éves diákok körében a legelterjedtebben fogyasztott szer életprevalencia értéke a **marihuána** volt 2011-ben, majd az **alkohol gyógyszerrel**, a **szipuzás**, a **nyugtató/altató** orvosi javaslat nélküli fogyasztása.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

14. ábra. *Elsődleges szer az összes és az elsőként (új) kezelésbe lépő elterelt és nem elterelt kliens körében 2012-ben (%)($N_{nem\text{-}elterelt\text{-}új}$=582; $N_{nem\text{-}elterelt\text{-}összes}$=1243; $N_{elterelt\text{-}új}$=1992; $N_{elterelt\text{-}összes}$=2642)*

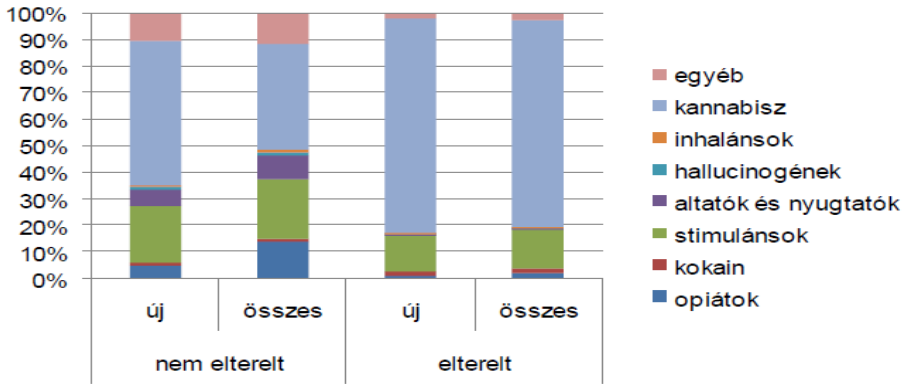

Forrás: TDI adatgyűjtés (OAC 2013b); elemezte: Nemzeti Drog Fókuszpont

Forrás: 2013-as ÉVES JELENTÉS az EMCDDA számára, 42.oldal., készítette: Nemzeti Drog Fókuszpont

35. ábra. *„Klasszikus"[157] és „designer" szerek előfordulási gyakorisága (%) a lefoglalt anyagok között, 2009-2012 között*

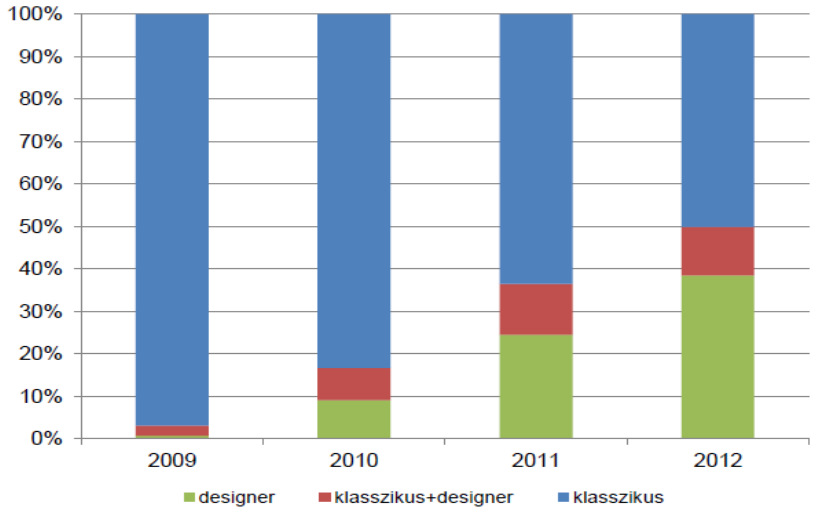

Forrás: BSZKI 2013

Forrás: 2013-as ÉVES JELENTÉS az EMCDDA számára, 102.oldal., készítette: Nemzeti Drog Fókuszpont

2009-2012 között nőtt a designer szerek előfordulási gyakorisága a lefoglalt anyagok között, míg a klasszikus szereké csökkent. Az **új típusú dizájner drogok** Magyarországon **2010**-ben jelentek meg jelentősebb mértékben, közülük a mefedron terjedt el leginkább. A mefedron-fogyasztás növekedését már a 2011. évi ESPAD vizsgálat is kimutatta, a 10. évfolyamos budapesti diákok körében a mefedron- használat előfordulása 10,2% volt. 2011. január 1-jétől

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

a **mefedron** tiltó listára került, azonban számos más, kémiailag rokon szer jelent meg, amely legális, interneten, bizonyos boltokból is beszerezhető, és hatásában a stimulánsokra emlékeztet. Az új szerek szerhasználati mintázataira vonatkozó kutatások alapján elmondható, hogy azok elterjedésének okai elsősorban az **alacsony ár és a könnyű hozzáférhetőség** (internet) voltak, az újdonság hatása és a legalitás miatt feltételezett alacsonyabb kockázat mellett. A fogyasztók számának növekedése kapcsán a szerhasználattal együtt járó problémák számának és súlyosságának (pl. megjelent és terjedt az **intravénás használat**) növekedése is bekövetkezett. Jelenleg a mefedronhoz kémiailag hasonló **katinonok** és **szintetikus kannabinoidok** (a marihuána hatóanyagához hasonló kémiai szerkezetű anyagok) használatának terjedése a legjellemzőbb. A tiltott és legális szerek fogyasztásának elterjedtsége alapján Magyarország elveszítette kedvező helyzetét Európa más országaihoz viszonyítva. **A dohányzás elterjedtsége alapján hazánk Európa vezető országai közé került**, **átlag feletti az alkoholt fogyasztók aránya**, az előző hónapban lerészegedők aránya az ötödik legmagasabb értéket mutatja.

Forrás: nemzeti Drogellenes Stratégia 2014-2020.,15.o.

10. ábra

A kezelésben részesült drogfogyasztók száma Magyarországon 1995–2011

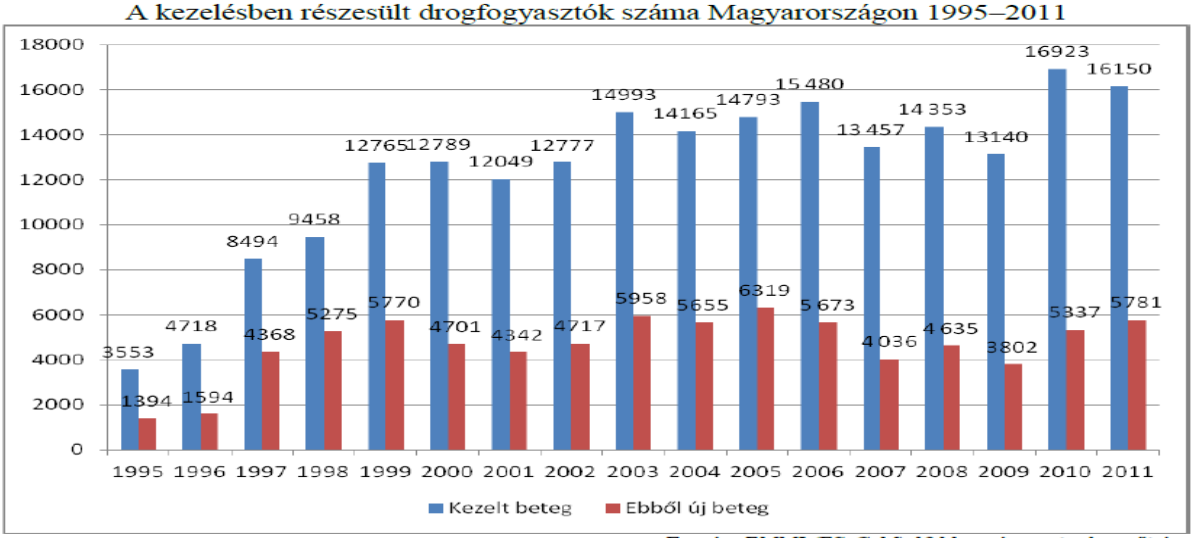

Forrás: EMMI (ESzCsM) 1211 sz. ágazati adatgyűjtés

Forrás: Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020., 76.oldal.,
1995-2011 között nőtt a kezelt drogfogyasztók száma és az új betegek száma.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

A Pándy Kálmán Kórház Drogambulanciájának Békés megyei esetszáma 2002-2011 között

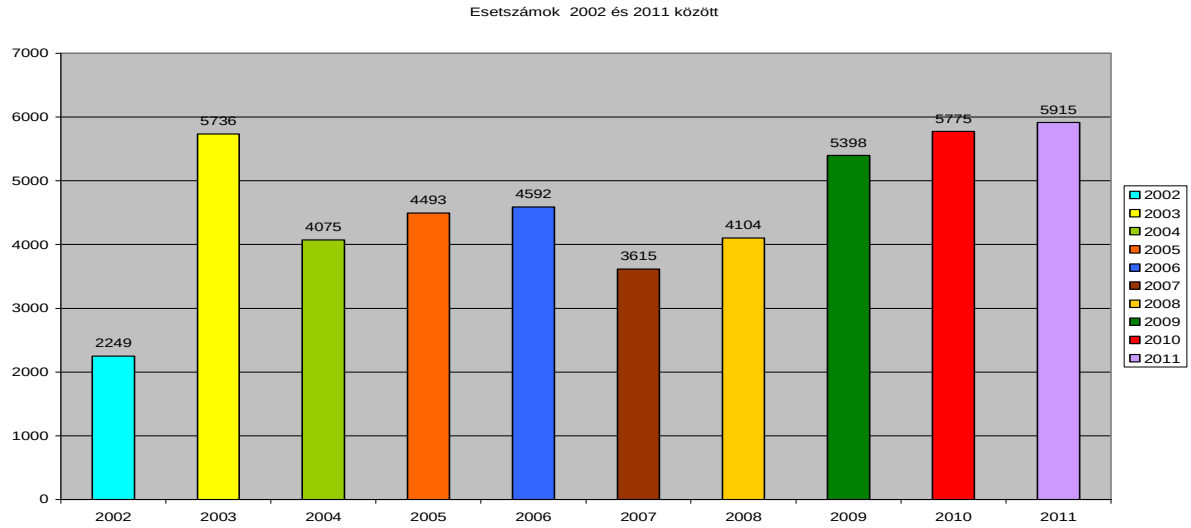

Forrás: Békés Megyei Drogellenes Stratégia 2014-2020.

Békési Kistérségi 2010. évi kutatás

A Békés Városi K.E.F. 2010-ben végzett felmérést a békési kistérség iskoláiban (Békés város, Mezőberény város, Bélmegyer, Doboz, Murony, Köröstarcsa és Tarhos községek) a 8. és 10. osztályos tanulói (748 fő), és 162 fő pedagógus körében legális és illegális szerhasználattal kapcsolatos ismereteinek, attitűdjeinek és veszélyeztetettségük mértékének felmérése **témában. A válaszadók iskola típus szerinti megoszlása:** általános iskola 55,5%, gimnázium 12,4%, szakiskola 18,6%, speciális képzést nyújtó középiskola 2,4%, 1+2 (ált.isk+gimn.) 11,0%.

A dohányzás, az alkoholfogyasztás, a drogkipróbálás tendenciájának alakulásáról 6 oktatási **intézmény/iskolai kérdőív** elemzésének eredményei a következők.
A **dohányzás és az alkohol fogyasztás** szempontjából az élete során való bekövetkezését megítélő „Egyáltalán nem iszom alkoholt, és sohasem dohányzom” válaszok alapján.
- Védettnek tekinthető a megkérdezett tanulók 62 %-a.
- Köztes helyzetűnek ítélhető 33,7 %-uk.
- **Veszélyeztetettnek mondható 4,3 %-uk. Utóbbiak körében a 2,2 % a bizonytalan helyzetűnek is regisztrálhatók aránya.**

Az alkoholfogyasztásra vonatkozóan – a hat intézményből – 81-en (**52,3 %) növekedést tapasztaltak** a diákok körében, hét fő szerint (4,5 %) csökken az alkoholt fogyasztó diákok aránya, és változatlannak tartja 67 fő (43,2 %), (n = 155). Kiugróan magas növekedést (értéke 38,3 %) az egyik középfokú intézetben regisztráltak. Jelentősnek mondható az egyik általános

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

iskola 8,3 %-os növekedési vélekedése is. Növekedést mind a hat iskola jelzett, csökkenő tendenciáról nem tudtak beszámolni a válaszolók tapasztalatai alapján.

Tiltott drogfogyasztás
Mások magatartásának megítélése
A marihuána-fogyasztással kapcsolatos elfogadási vélemények a kipróbálás és hetente több szál elfogyasztása terén is az **általános iskolások nagyobb mértékben tartják nem elfogadhatónak a fogyasztást vagy a kipróbálást** minta a középiskolások.
A marihuána-fogyasztást mindkét korcsoportban nagyon magas arányban helytelenítik (93,5 % és 94,6 %). Minden második gyerek véleménye szerint már nem lehet visszaszorítani a drogokat. Ez a vélekedés nem biztos, hogy a tolerancia jele. Sok a hír, ez is gerjesztheti a megállíthatatlanság érzetét. Minden második gyerek a drog rehabilitációval kapcsolatban (56,6 %) egyáltalán nem, vagy torz információval rendelkezik.
Összességében minden harmadik gyerek a kábítószer fogyasztót tartja inkább felelősnek a drogfogyasztásban és nem a terjesztőt hibáztatja (32,5 %). A 8. évfolyamosok nagyobb arányban tartják felelősnek a kábítószer terjesztőket, mint a használókat (53,6 % - 43,5 %).
Minden harmadik gyerek feleslegesnek tartja a drogosok elterelését, a rehabilitációt.
Minden hetedik gyerek a marihuánás cigaretta mások általi egyszeri kipróbálását nem helyteleníti, toleráns a fogyasztásával kapcsolatban; (14,0 %) 14-16 év között nő a marihuánás cigaretta mások általi egyszeri kipróbálásával kapcsolatos elfogadás.
Minden második 10. osztályos gyerek beállítottsága a „könnyű” drogok (marihuána) **kipróbálásával** kapcsolatban az, hogy nem tartja visszafordíthatatlannak (50,7%).
Minden harmadik gyerek egyetért azzal, hogy minden kultúrának meg vannak a kábítószerei, csak tudni kell használni azokat; 30,2 % a középiskolások nagyobb arányban értettek egyet (33,1%), mint az általános iskolások (28,3%).

Minden harmadik gyerek évfolyamtól függetlenül **szimpatizál** a „könnyű” drogok (marihuána) kipróbálásával; a 8. osztályosok 28,8 %-a, a 10. évfolyamosok 29,5%-a.
Minden harmadik gyerek a marihuána „kipróbálhatóságát” lehetségesnek tartja önmaga számára (29 %).

Használat
Minden negyedik gyerek megértő, ha a kilátástalan helyzetben levő fiatal droghoz nyúl (23,3 %); 14-16 év között a megértés szintje felére csökken, tehát a 10. osztályosok kevésbé megértőek. A „kilátástalan helyzetben levő fiatalok” droghoz „nyúlásában” a megkérdezett általános iskolás diákok majdnem kétszer annyian megértőek, mint a középiskolás diákok (8. osztály: 28.8 %, 10. osztály: 14,9 %).

Minden negyedik gyerek szerint a drog olyan, mint a korábbi nemzedékeknek az alkohol (csak szerváltás történt) (26,8 %-uk) toleranciát, elfogadást mutat a droggal, alkohollal kapcsolatban.
Minden ötödik gyerek szerint ma a drogozás része a modern szórakozásnak.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

Minden ötödik gyerek nem ért egyet a hit drogtól megvédő/oltalmazó védőfaktor jellegével (21,8 %).
A drog és az alkohol veszélyességi szintjének összevetésében mindkét korosztály 90 % fölötti arányban nevezte meg a drogokat (94,2 % – 90,2 %).
Minden tizenharmadik gyerek egyformán veszélyesnek tartja a cigarettázást, az alkoholfogyasztást, a drogozást; vagy a drogozást kevésbé veszélyesnek tartja, mint az alkoholfogyasztást illetve a cigarettázást (7,3 %).
Minden huszadik gyerek reagálási alternatívájában (4,9%) a drog jelen van, azaz rossz helyzet megoldásában a drog megoldás lehet szerintük; 14-16 év között nő ez az arány 4%-ról 6 %-ra.

Cselekvési prognózis
Minden harmadik 8. osztályos gyerek a „könnyű” drogok (marihuána) kipróbálását nem tartja visszafordíthatatlannak (38,6%).
Minden ötödik gyerek valószínűsíti, hogy ki fogja próbálni a marihuánás cigarettát (18,5 %); 14-16 év között nő az elhatározottság, tervezettség.
Minden hatodik 10. évfolyamos gyerek a marihuána „kipróbálhatóságát” lehetségesnek tartja (16,1 %).

Minden tizennyolcadik gyerek közvetlenül foglalkozik a keményebb drogok (extasy, heroin) kipróbálásának gondolatával (5,5 %).
A dohányzás, az alkoholfogyasztás, a drogkipróbálás tendenciájának alakulásáról 6 oktatási **intézmény/iskolai kérdőív** (162 fő pedagógus) elemzésének eredményei a következők.
A jövőben várható kábítószer használatra vonatkozó tanulói válaszok szempontjából a **8. osztályos tanulók** 63,1 %-a védettnek tekinthető a **3,1 %-uk esetében veszélyeztetettségre utalnak a válaszaik, a köztes állapotúak aránya 33,8 %.**
A **10. évfolyamos diákoknál** 60,1 %-uk tekinthető védettnek, **köztes helyet foglal el a 33,8 %-uk, és veszélyeztetettséget mutat a 6,1 %-uk.**

A prevenció hatékonysága és a kialakított védettség közötti összefüggés további vizsgálatot igényel.

Másokkal való kapcsolat
Attítűd
Minden hetedik gyerek nem helyteleníti, ha a biztonságos szexre nem ügyelnek (azaz ha nem tervezett a biztonságos együttlét és lehetséges negatív következményei tervezetlenek (15 %).

A drogokhoz való cselekvési móddal szorosan kapcsolhatók a másokkal történő **kommunikációra és a törvények várható betartására** vonatkozó cselekvési eredmények.
Szintén minden második gyerek valószínűsíti, hogy nehézségei lesznek a **kommunikációban**, nem valószínű, hogy megtalálja a közös hangot minden emberrel (61,4 %), 8. évfolyamosok 1/5-e, 10. osztályosok 1/3-a.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

Minden második gyerek valószínűsíti, hogy nehézségei lesznek (44,2 %) a törvényi szabályok, keretek megtartásával, elfogadásával, betartásával (8 osztályosok 1/4-nek, 10. osztályosok 1/3-nak).
A 6 oktatási intézmény/iskolai kérdőív elemzéséből látszik, hogy **a mentális gondokkal küzdő diákok arányának növekedését tapasztalja a pedagógusok 77,6 %-a** (121 fő) – a hat iskolában – arányukat változatlannak tartja 19,2 %-uk, és 5 fő csökkenő tendenciát észlel (n = 156). A mentális gondokkal való küzdéshez, mintegy okozataként, gyakrabban társulnak a káros szenvedélyek és/vagy tiltott szerek kipróbálása és/vagy fogyasztása.

Az oktatási **intézmény/iskolai kérdőív** (162 fő pedagógus) elemzése alapján az egészségnevelési, prevenciós helyzetkép az iskolákban a következő:

Kulcs eredmények

- ✓ A megkérdezett iskolák **2/3-ban nincs iskola pszichológus**, **¾-ben nincs drogügyi koordinátor és szociális szakember (szociálpedagógus v. szociális munkás).**
- ✓ **A diákok egészséges, harmonikus felnőtt életéért kompetens intézményi beavatkozási sorrend:** rendőrség 6,49, orvos 5,02, egészségvédők, kortársak, állam a 4-es kategória, pedagógus 3,17, szülő 1,23. Tehát a válaszoló pedagógusok rendvédelem hatáskörébe utalják a diákok egészséges, harmonikus felnőtt életéért való felelős beavatkozást.
- ✓ **Egészségtan tantárgy bevezetésével** a megkérdezettek 2/3-a egyetért.
- ✓ 40% nem tudja, hogy van-e **iskolai egészségneveléssel foglalkozó pedagógus**.
- ✓ **nem ismeri**

+ Iskolai egészségfejlesztési tervet a megkérdezettek fele.
+ 60-70%-uk a Nemzeti Drogstratégiát, a Johann Béla programot, az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 1997. évi tv-t.
+ 53,5%-uk szerint az iskola még tehetne többet az eddiginél az iskolai egészségnevelés érdekében.
+ A tanárok 56,7%-a fontosnak tartja az iskolai egészségnevelési munkát.
+ 2009-2010-es tanévben speciális drogprevenciós tevékenység végzéséről a tanárok 15,4%-nak intézménye nem folytatott, 37,2%-uk iskolájában pedig nem tud ilyen tevékenységről.
+ a válaszoló tanárok **80,4%-a K.E.F. tevékenységét.**
+75,4%-uk nem alkalmazott még kortárs-segítőt.
+44,3%-uk külső előadót még nem hívott osztályfőnöki órára.
+39,3%-uk nem szervez egészségnapot
+66,4%.-uk nem kért fel iskola-egészségügyi munkatársat előadónak

Az **egészségtudatosság**, a **tudatos egyéni felelősségvállaló viselkedés képessége**, az élettel való elégedettség, a jövőorientáltság és a **jövővel kapcsolatos ellenérzésekkel teli hozzáállás** (ellenállás) jelentősége fontos szerepet játszik a fiatalok egészségmagatartásának alakulásában.
A diákok 60%-a védett a szerfogyasztás szempontjából, azonban a „**köztes veszélyben**” lévő diákok aránya viszonylag magas, ami azt jelenti, hogy a szerfogyasztáshoz való

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

viszonyulásuk még változhat pozitív illetve negatív irányba is. A **veszélyben lévő diákok** aránya viszont viszonylag alacsony; náluk már megfogalmazódott a szerfogyasztás igénye, kipróbálása, használatának konkrét tervezése.
A jövőbeni egészségmegőrző és egészséges életmódra nevelő, a káros szenvedélyek egészségromboló hatását bemutató **felvilágosító munka hatékonyságának és eredményességének növelése** látszódik szükségesnek. Az adatokból úgy tűnik, hogy a tanulók **attitűd kellékeként** egyre inkább jelen van a drog (főként a marihuána).
Az egészséges életmódra nevelés részeként a káros szenvedélyek (dohányzás, alkoholfogyasztás) területén szükséges növelni a rájuk vonatkozó prevenciós munkát az intézményekben. A kutatás **családoknak szánt üzenete, hogy az érzelmi biztonságot nyújtó családi légkör megteremtése, fenntartása elsődlegesen a család folyamatos feladata.**

4. ALAPÉRTÉKEK

4.1. Élethez, emberi méltósághoz, egészséghez való jog

Az emberi méltósággal csak az egyeztethető össze, ha kellő ismeretekkel rendelkező, döntésképes emberek határozhatnak saját sorsuk alakításáról, s mindaddig, amíg objektív mérce szerint megítélve ez a feltétel nem teljesíthető, az államnak az egyén kiszolgáltatottsága ellen fel kell lépnie. Az emberi méltóság sérülésének a valós veszélye áll fenn akkor, ha az egyén a kábulat hatása alatt saját vagy mások egészségét, testi épségét veszélyezteti. Így a személyiség szabad kibontakoztatásához való jog korlátai a drogokkal kapcsolatban is érvényesülnek.

4.2. Személyes és közösségi felelősségvállalás

Mindenki felelős önmagáért és azokért a közösségekért, amelyekhez kapcsolódik, másfelől a közösség is felelős a korai életszakasztól kezdve, a hozzá tartozó személyekért. A társas, intézményes környezet valamennyi szereplője felelősséget visel azért, hogy a kábítószer-használat el se kezdődjön, vagy ha már megtörtént, akkor abból ne alakuljon ki problémás használat, függőség. A felelősségvállalás képesség, mely fejleszthető.

4.3. Közösségi aktivitás

A helyi közösség kábítószer-használatot elutasító értékvilága, irányultsága meghatározó jelentőségű a már kialakult függőség kezelésében, a felépülés támogatásában. Indokolt a lakosság közeli szolgáltatások, a jó gyakorlatot mutató önsegítő (terápiás) közösségi kezdeményezések támogatása. Ezt tükrözi a bűnüldözés „resztoratív” (a károk helyreállítására irányuló) szemlélete is, melynek nyomán a kárt szenvedett közösség valamilyen jóvátételben részesül. Ennek megvalósulása az elkövető számára én-erősítő hatású lehet.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

4.4. Együttműködés

A felépülés-központú együttműködést erősítő és fejlesztő programok elterjesztése (szülők – gyermekek - különböző generációk), kortárscsoporton és az iskolán belüli (pedagógusok-diákok - iskolai egészségügyi szolgálat), érdekében szükséges az egészségügyi és szociális ellátások közötti **összehangolt működés feltételeinek**, érdekeltségeinek megteremtése és fejlesztése.

4.5. Tudományos megalapozottság

A Békés Városi Drogellenes Stratégia multidiszciplináris szemléleten és tudományos bizonyítékokon (mérésen, kutatáson), valamint nemzetközi tapasztalatokon alapul, megfelel a vonatkozó tudományos ismereteknek és szakmai tapasztalatoknak.

5. JÖVŐKÉP ÉS CÉLKITŰZÉSEK

5.1. Jövőkép

A kábítószer-probléma alakulásának jövőjét még egy évtizedre nézve is nehéz meghatározni, mivel a két meghatározó folyamat, a szerek kínálata és az iránt megnyilvánuló kereslet erősen változó. A dizájner drogok új megjelenési formáinak terjedése például néhány év alatt bontakozott ki, nagymértékben átalakítva az illegális szerek megjelenését a társadalomban. Korábban hasonlóan gyors volt az ecstasy térhódítása, és számos országban fordultak elő járványszerű terjedési mintázatok. A fejlett ipari államok többségében a kínálat és kereslet tényezői nagyjából egyensúlyban vannak, de az alaptendencia romló. Ezt az is mutatja, hogy a drogok elleni társadalmi ráfordítások számos országban növekednek. A keresletet számos társadalmi folyamat fokozhatja. Ilyen a **„szerkultúra” erősödése**, melyet nemcsak az illegális, kábítószernek minősülő anyagok használata, hanem a legális pszichoaktív szerek fogyasztása is befolyásol, különösen az alkoholfogyasztás, a dohányzás, továbbá a gyógyszerek tudat- és hangulatváltoztatási célból történő rendellenes használata, sőt, még a függőséget keltő viselkedésformák is (pl. a szerencsejátékok, számítógép és internet használat). Szociológiai szinten a **társadalmi stresszek, lélektani feszültségek terjedése**, a gyermekkori-és ifjúsági személyiségfejlődési rendellenességek gyakoribbá válása, továbbá a társadalmi (szociális és pszichológiai) támaszrendszerek, különösen a személyiséget körülvevő **közösségek gyengülése** is ebbe az irányba hat. Régóta megállapított tény, hogy a megengedett és tiltott szerek fogyasztása feszültség levezetést is szolgáló pótcselekvés.
A Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020. azt a célt szolgálja, hogy a spontán módon romló vagy jó esetben stagnáló droghelyzetet a klasszikus drogpolitikai eszközökön túlmutató új módszerekkel is megpróbálja javítani, pl. **keresletfokozó hatások kivédése**, ellensúlyozására. Új prioritást kapott módszertani alapelvek, illetve eszközök:

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

- a társadalompolitikai és tömegkommunikációs erőtereket is bekapcsolva a **józanság** kultúrájának és a **proszociális megküzdési módoknak** a terjesztése,
- a **közösségek** minden formájának mozgósítása és erősítése az emberi problémák, köztük a drogfogyasztás leküzdésére és a bajbajutottak segítésére,
- általában is a mentálhigiéné erősítése, különös tekintettel az **iskolai egészségfejlesztés** és a **drogprevenció** hatókörének kiszélesítésére,
- a függőségi állapotokban a **felépülés-központú kezelés és rehabilitáció** teljes intézményi rendszerének, terápiás láncolatának kiépítése,
- a korszerű **bűnmegelőzési és bűnüldözési beavatkozások** hatékonyabb alkalmazása, amelyek segítségével megvalósítható a fiatalok kábítószer-használat iránti kitettségének erőteljes lecsökkentése és a fiatalok kábítószer-használattól történő távoltartása.

A Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020 céljainak megvalósulásával 2020-ra tervezett mutatószámai az alábbiak:

Indikátor	Elérhető legutolsó adat	Vállalás
Tiltott szerek fogyasztása a felnőtt populációban	Életprevalencia 18-64 éves korcsoportban az illegális szerekre: 9,3% (OLAAP 2008)	Az életprevalencia értéke csökken *A kábítószereket kipróbáló, illetve alkalomszerűen használó serdülők adott korosztályon belüli, életprevalencia-értékben jelenleg mért aránya 10%-kal csökkenjen.*
Tiltott szerek fogyasztása a fiatalkorúak körében	Kannabisz: 19,4% Alkohol gyógyszerrel: 10,3% Szipuzás: 10% Nyugtató/altató: 9,3% Amfetaminok: 5,6% Ecstasy: 4,4% Kokain: 2,5% (ESPAD 2011)	Az alkohol gyógyszerrel történő fogyasztása csökken 2%-kal és a többi szer fogyasztása is csökken.
Kábítószer-fogyasztással összefüggő halálozások	Közvetlen halálesetek 2011-ben: 14 haláleset (Országos Addiktológiai Centrum 2012)	A kábítószer-fogyasztással összefüggő halálozások száma csökken.
Általános megelőzési lefedettség mértéke iskolákban	Az általános és középiskolák 90,4%-a végzett prevenciós tevékenységet a megelőző évben, melyek csupán részterületeken jelentek meg (Paksi 2009)	Minőségbiztosítási szempontból megfelelő színvonalú prevenciós (egészségfejlesztési) tevékenységek folynak az iskolákban. *A teljeskörű iskolai egészségfejlesztés által elért tanulók aránya 2020-ra érje el az 50%-ot.*

5.2. Célkitűzések

A kábítószer-probléma kiküszöbölése érdekében hatékony cselekvés a következő irányokban:

- a keresletcsökkentés és a kínálatcsökkentés hagyományos és újszerű eszközeinek felhasználásával,

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

- a polgárok és közösségeik saját felelősség vállalása önmaguk, emberi környezetük, utódaik és az újabb nemzedékek egészsége, illetve lehető legteljesebb élete iránt, és mindezek érdekében aktív cselekvési készség.

A Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020 **három beavatkozási pillér területen** állapít meg célokat, fejlesztési irányokat, melyeket alapul veszünk a Békés Városi Drogellenes Stratégia megalkotásánál is:
1. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS, KÁBÍTÓSZER-MEGELŐZÉS
2. KEZELÉS, ELLÁTÁS, FELÉPÜLÉS
3. KÍNÁLATCSÖKKENTÉS

5.3. Általános célok

- a saját és mások egészsége iránti elköteleződés**,** a közösségi-társadalmi felelősségvállalás mint alapértéknek a társadalom és közösségei értékszemléletében a jelenleginél hangsúlyosabb érvényre juttatása,
- azon közösségi és szakmai kezdeményezések hatókörének szélesítése, amelyek a felnövekvő korosztályok egészségesebb életvitelét szolgálják,
- A kábítószer-problémák új típusú, korábban nem tapasztalt megnyilvánulási formáival való megbirkózáshoz szükséges új típusú közösségi és szakmai válaszok létrejöttének ösztönzése

5.4. Konkrét célok

- A **szermentes életformát** népszerűsítő, a nem szerfogyasztó fiatalokat bátorító és megerősítő programok és kezdeményezések számának növelése; a teljes körű iskolai egészségfejlesztés által elért tanulók aránya 2020-ra érje el az **50%**-ot.
- A család szerepének megerősítését, a szülői szerepre való felkészülést alkalmazó **megelőzési programok** tervezése, és évente legalább egyszer érjék el a gyermeket nevelő **családok 20%-át.**
- A kábítószereket kipróbáló, illetve alkalomszerűen használó serdülők adott korosztályon belüli arányának csökkenése. A jelenlegi **életprevalencia- értékek** csökkenjenek 10%-kal.
- Országos lefedettségű, általános hozzáférésű **gyermek- és fiatalkorúak addiktológiai** ellátását szolgáló intézményrendszer kialakulása, valós szükségleteknek megfelelő módon történő működése.
- A szenvedélybetegek egészségügyi és szociális ellátását biztosító **intézményrendszer hozzáférhetőségének és országos lefedettségének** a javítása. Törekvés arra, hogy 2020-ra **mindegyik járásban** legyen közös működési indikátorokat használó, összehangolt, komplex ellátó rendszer, amely aktív megkereső és kezelésbe vonó technikákat alkalmaz.
- A problémás szerhasználók és függők körén belül a **kezelésbe kerülők arányának növelése**, és törekedni kell a megfelelő ideig történő kezelésben tartásukra. A problémás

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

szerhasználók és függők legalább 20%-a kerüljön be valamilyen kezelési programba, az alkoholproblémával küzdőket is beleértve.
- Az ellátás minőségének és hatékonyságának értékelése érdekében törekedni kell a minőségbiztosítási követelményrendszer kialakítására. Csak megfelelő **szakmai ajánlással** rendelkező és **monitorozott egészségfejlesztési programok** valósulhassanak meg Magyarországon, a köznevelési intézmények tevékenységét is beleértve. Az egészségügyi és szociális szolgáltatók a vonatkozó **szakmai irányelvek** alapján végezzék tevékenységüket, és a szolgáltatók mindegyikénél történjen rendszeres klinikai, vagy szociális intézményi **minőségbiztosítási audit**.
- A **rendőrségi fellépés** hatékonyságának növelése a rendelkezésre álló források és szervezeti keretek között. Ezzel összefüggésben az Országos Rendőr-főkapitányságtól évente beszámolót kell kérni a kábítószer-terjesztéssel összefüggő bűnügyi helyzetről, a felderített bűncselekmények számáról, az elfogott elkövetőkről és a lefoglalt kábítószerek és új pszichoaktív anyagok mennyiségéről, továbbá az adott évben elért eredményekről.
- A Lelki Egészség Országos Program felülvizsgálata, az alkoholprobléma visszaszorítását célzó szakpolitikai program elfogadása, illetve történjék meg a drogellenes stratégiával való **összehangolásuk**.
- Az ágazatok közötti, illetve a helyi és nemzeti szintű **együttműködések** hatékonyságának javítása. Az iskolán kívüli drogmegelőzési programokon belül legalább a 25%-ot érje el a **többszektorú megközelítést alkalmazó egészségfejlesztési programok** aránya. A kormányzati és helyi államigazgatási döntések során rendszerszerűen vegyék figyelembe a lelki egészség érdekeit, ennek érdekében valamennyi szinten végezzenek **hatásvizsgálatokat**,
- A Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok (KEF) helyi szerepvállalása és koordinációs tevékenységének **erősítése**.
- **Feladatmegosztás** kialakítása a Békés megyei KEF és a Békés Városi KEF-ek konkrét céljai között.

6. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS ÉS KÁBÍTÓSZER-MEGELŐZÉS – ELSŐ BEAVATKOZÁSI PILLÉR TERÜLET

Az egészség a mindennapi élet erőforrásaként, értékként szolgál, ha a közösségi, társadalmi felelősségvállalás ténylegesen működik. Ennek érdekében szükséges a személyes és közösségi erőforrások fejlesztése, illetve a megfelelő infrastruktúra biztosítása, elsősorban a családokban, az iskolarendszerben (köznevelési intézményekben), a munkahelyeken, az Interneten és más médiumokban, a szabadidő-eltöltés és a sport színterein, a gyermekvédelmi intézményrendszerben, a büntető-igazságszolgáltatás intézményeiben, illetve speciális szükségletű csoportokban.

6.1. Helyi egészségfejlesztési célok

- Az iskolai prevencióval foglalkozó szakmai szervezetek munkájának összehangolása.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

- Iskolai szociális munka, iskolapszichológusi hálózat bevezetésének szorgalmazása az oktatási intézményekben.
- A szakirodalom és módszertani ajánlások alapján módszertani levél kidolgozása az iskolai drogstratégiát illetően, folyamatos szaktanácsadás, konzultáció biztosítása az iskolák számára.
- Akkreditált képzések, továbbképzések szervezése.

6.1.1. Helyi egészségfejlesztési feladatok

-A Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok (K.E.F.) **működésének erősítése,** munkájuk hatékonyabbá tétele, hatókörük kiterjesztése, az önkormányzat szerepének és felelősségvállalásának erősítése, továbbá a kormányhivatalokkal való együttműködés erősítése és jogi kereteinek kialakítása.
- A K.E.F. a helyi közösség valós szükségleteire épülő egészségfejlesztési tevékenységeinek **összehangolása**, programok és akciók **kezdeményezésének** erősítése.
- Az egészségfejlesztésre épülő folyamatok ösztönözése, a **köznevelési intézményekben folyó egészségfejlesztés rendszerszintű megvalósításának támogatása**.
- A **köznevelési intézményekben és az iskolán kívül**, a szabadidő-eltöltés, a szórakozás különböző alkalmain, színterein életkor-specifikus, a szülői szerepre való felkészülést, a családi élet iránti elköteleződést és felelősségvállalást ösztönző **képzési programok kidolgozása és megvalósítása**.
- Olyan **szabadidős** (kulturális, művészeti, sport) közhasznú **tevékenységek** és programok támogatása, amelyek erősítik a felnőtt társadalom pozitív részvételét a fiatalok életében, elősegítve a generációk közötti pozitív mintaadás és az értékszemlélet formálásának lehetőségeit.
- A szokványos színtereken alig vagy egyáltalán nem elérhető társadalmilag, kulturálisan hátrányos helyzetű **szülők bevonását**, részvételét ösztönző **speciális programok** biztosítása.
- A **médiában** a családi élet témakörének (hétköznapi konfliktusok, kapcsolati problémák és megoldásaik) a hangsúlyosabb megjelenése.
- **Mentálhigiénés szemléletű képzések, továbbképzések kidolgozása**, **megvalósítása** az egészség-orientált kapcsolati kultúra, a **közösség iránti felelősségvállalás témában.**

6.2. Helyi kábítószer-megelőzési célok

A kábítószer-problémával kapcsolatos megelőzési tevékenységnek valamennyi színtéren és célcsoportjában az **egészségfejlesztésnek** tágabb összefüggésében is meg kell fogalmazódnia. A programok eredményessége elsősorban a szemé**lyes ellenálló-, megbirkózási és konfliktuskezelő képességben, az én-hatékonyságban**, bizonyos **ismeretek és készségek** elsajátításában mutatott fejlődésnek, valamint a szerhasználat **elutasításának** tükrében ítélhető meg.

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

6.2.1. Helyi kábítószer-megelőzési feladatok

Helyi közösségek színtere

- A helyi K.E.F. által koordináltan **ajánlott iskolai egészségfejlesztő programok** kidolgozása és finanszírozásának kialakítása köznevelési intézményekben és egyéb helyszíneken, ágazatközi együttműködésben.
- A stratégiai célokat szolgáló **megelőző tevékenység megszervezése és összehangolása** a K.E.F. bevonásával, koordinációjában.
- Folyamatos kortárs-segítő képzés és szakmailag kontrollált rendszerben történő alkalmazásuk.
- A célzott és a javallott prevenció területen az **átirányítás és a delegálás javítása** képzések, továbbképzések által a szociális, a gyermekvédelmi, az egészségügyi szektorban.
- Innovatív, változatos prevenciós módszerek **ellenőrzött alkalmazása**, pl. drogfogyasztó meghívása osztályfőnöki órára; látványelemek, filmvita.
- Az **élménypedagógiai** módszerek ajánlása, alkalmazásának ösztönzése (szó, hang, illat, látvány, cselekvés) a prevencióban.
- **Alternatív szabadidő eltöltési lehetőségek** felmérése, szervezése; közösségi programok, sport lehetőségek bővítése, játszótér program fejlesztése.
- **Alternatív, szermentes programok működtetése** fiataloknak; pl. éjszakai sportlehetőség, szermentes szórakozóhelyek, a fiatalok által preferált kikapcsolódás-kapcsolatteremtési helyszínek létrehozása és működtetése.

Családi színtér

- A már meglévő **családgondozási szolgáltatások** igénybevételének ösztönzése: delegálás, irányítás; korai beavatkozás, családkonzultáció, családterápia, mediáció.
- Annak támogatása, hogy a **szenvedélybetegek közösségi ellátása szolgáltatás a hozzátartozók számára is elérhetővé** legyen.
- **Szülői készségek** és a szülők **kontroll**-készségének megerősítését elősegítő programok kidolgozása és azok megvalósításának előmozdítása.

Köznevelési intézményi színtér

- Iskolai védőnők hatékony és proaktív **jelzőrendszeri** működésének támogatása, ösztönzése.
- Rendszeres, multidiszciplináris konzultáció a pedagógusoknak: családi-fókuszú felismerés érzékenyítés, kommunikáció-fejlesztés, beavatkozási készségfejlesztés.
- Az iskolai színtéren **kívüli prevenciós igények** összegyűjtése és programok kidolgozása (szülők, diákok bevonásával is), megvalósításának ösztönzése.
- A szociális és szocializációs konfliktusok kezelésében illetékes **segítő szakmák jelenlétének növelése** (iskolai szociális munkás, iskolapszichológus), a köznevelési intézményekben.
- Az **iskola-egészségügyi ellátás** feladatköréhez kapcsolódó módszerek, tevékenységek folyamatos fejlesztése, az alapellátás és az iskolai egészségügyi szolgálat együttműködésének javítása.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

- A társadalmi bűnmegelőzés és a köznevelési terület közötti szoros együttműködéshez **újabb szakmai színtér biztosítása**.

Gyermekvédelmi intézményrendszer

- Az egészségfejlesztést támogató megfelelő **infrastruktúra** kialakítása, valamint a **személyi feltételek** megteremtése a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szakellátásban.
- A család működészavarainak ellensúlyozásához speciális kompetenciafejlesztő **képzések**.
- Az **Ifjúságvédő Munkacsoporttal** történő hatékony és rendszeres együttműködés.
- A gyermekvédelmi intézményekben élő gyerekek és fiatalok számára **célzott és javallott prevenciós programok** kialakításának és folyamatos kivitelezésének támogatása.

Felsőoktatási színtér (beleértve a kollégiumokat is)

- A Békési K.E.F., mint **terepgyakorlati** színtér biztosítása gyakornokok számára; feladat adása, pl. helyi prevenciós innovatív „**jó gyakorlatok**” összegyűjtése, bemutatása, kiajánlása.

Kortárscsoportok, ifjúsági közösségek színtere

- **Célzott prevenciós szükségletre** épülő **programok** kidolgozása, megvalósításának kezdeményezése a K.E.F. tagszervezeteinek együttműködésben az egészségmegőrzés/egészségfejlesztés különböző színterein a veszélyeztetett célcsoportok körében (gyermekvédelmi intézményrendszer, speciális szükségletű - szegregált lakókörnyezetben élők, állami gondoskodásban lévők, csellengők, iskolából kimaradók).
- A drogprevenciós és egészségfejlesztési tevékenységről, programokról, fejlesztésekről szóló információk **összegyűjtése**, **kommunikálása**.
- A **házi gyermek/felnőtt orvosokkal konzultáció**, prevenciós pillér tevékenységébe történő bevonás.
- Az **önsegítés** és a **hatékony problémakezelés** módszereinek hozzáférhetővé tétele a drogproblémával küzdő serdülők és fiatalok valamint hozzátartozóik számára (szülői-, hozzátartozói klubok, önsegítő csoportok működtetésének támogatása).
- A kábítószer-fogyasztás megelőzésével kapcsolatos **kortársképzés**, **szupervízió**, valamint a valós problémákra érzékenyen reagáló, a lokális társadalomért tenni akaró kortársoktató- és kortárssegítő-**hálózat** kialakítása, folyamatos működtetése.
- A **biztonságos szórakozás feltételeinek megteremtése** a szórakozóhelyekkel történő együttműködésben, a személyzetének képzésével, a szórakozóhelyeken támogató szolgáltatások biztosításával, pl. bulisegély.
- **Bulisegély** személyi, tárgyi feltételeinek megteremtése, folyamatos biztosítása.
- A kereskedelmi létesítményekben és szórakozóhelyeken tartózkodók egészségének megóvásával, illetve a kábítószer-fogyasztás megakadályozásával kapcsolatos **felelősségi szintek** kidolgozása, követelmények betartásának ellenőrzése.

Média színtér

- **Prevenciós érzékenyítés**: a megelőző szolgáltatások rendszeres reklám, média megjelenése; nagyobb nyilvánosság és támogatottság elérése érdekében.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

- Szakszerű és közérthető **információ eljuttatása** a lakossághoz a kábítószer-probléma sajátosságairól, veszélyeiről és a probléma-kezelés lehetőségeiről, a média különböző eszközein át: online, nyomtatott formában, vizuálisan.
- Elsősorban a helyi közösség erőforrásaira támaszkodva olyan közösségi tevékenységek (pl. közösségi szerveződés, sporttal kapcsolatos programok) megvalósításának kezdeményezése, amelyek erős és vonzó, **adaptív alternatív viselkedésnek** tekinthetők a szerhasználattal szemben.
- **Ismeretterjesztő kiadványok összeállítása, kiadása** (pl. dohányzás ellenes, alkoholellenes, társfüggőség, hozzátartozói, pozitív alternatívák K.E.F. hálózati bemutató (helyi prevenció, kezelés, rehabilitáció, kínálatcsökkentés), bűnmegelőzés, áldozatvédelem (gyerek, fiatal, idős), Elterelő szolgáltatás; Tűcsere lehetőségek Békés megyében, Biztonságos szex, Biztonságos közlekedés.
- **Információs anyagok** készítése és eljuttatása a prevenciós lehetőségekről: szórakozóhelyek, iskolák, intézmények színtereibe.
- K.E.F. rendezvényekhez **információs arculati és látvány elemek tervezése, beszerzése** pl. molino, karkötő, plakát, sátor, póló.
- Az **infokommunikációs** technológiai eszközök, elsősorban az Internet nyújtotta lehetőségek megelőzési, tanácsadási és terápiás célú felhasználásának támogatása érdekében **képzésen** történő részvétel, majd az alkalmazás adaptáció kidolgozása.

Munkahelyi színtér

- A munkahelyi képzési és szociális programokhoz is kapcsolódó, a céges erőforrások bevonásával megvalósuló **munkahelyi megelőző programok összeállítása, kivitelezése**; célja a munkaerő versenyképességének fenntartása, a felnőtt népesség az egészségtudatos többség (és családtagjaik) elérése, a magas kockázatú munkavállalók védettségének növelése (pl. szeszfőzde dolgozói).
- A kormányzat és az önkormányzatok segítsék a vállalatok **felelősségvállalási** tevékenységét, másrészt – mint munkáltatók – megelőzési programok kezdeményezésével **példamutatás** a magánszektor számára.
- A munkavállalói érdekképviseletek támogatása abban, hogy a különböző megállapodások keretein belül (pl. kollektív szerződésben) **kezdeményezzék** az egészségfejlesztésre, megelőzésre irányuló programokat.
- A **munkahelyi drogmegelőzési programok** lehetséges tartalmi, kivitelezési feltételeinek módszertanának fejlesztése és a jogszabályi környezet megteremtése.

Büntető-igazságszolgáltatás intézményei

- Biztosítani szükséges a büntetés-végrehajtási intézetek drogprevenciós körleteinek működését, hatókörük bővítését, az addiktológiai problémával küzdő fogvatartottak megfelelő ellátáshoz való hozzáférését, a hatókörébe került személyek **társadalmi beilleszkedésének elősegítése** érdekében.
- ***A"büntetés helyett kezelés" intézménye:*** Az **elterelő szolgáltatás**, a megelőzési és kezelési tevékenység fontos intézménye, amely az esetek döntő többségében **még nem függő** szerhasználókra irányul, mégpedig olyan sajátos életkorban, amikor az önismeretet és a problémamegoldást fejlesztő tanácsadásban nagy lehetőségek

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

rejlenek. Az elterelés lehetőségének igénybevétele akkor érheti el valódi célját, ha az elterelés nem ad lehetőséget újabb visszaélésekre.
- Meghatározott jogszabályi feltételek teljesülése esetén a kábítószer-fogyasztók számára továbbra is biztosítani kell a lehetőséget arra, hogy **büntetés helyett** kezelési, megelőzési programban vegyenek részt.
- A hatékonyság növelése érdekében a **szolgáltatók** kapjanak lehetőséget, hogy jogszabályban megállapított minimum és maximum órakereten belül – a kliens szükségletei alapján – **maguk határozhassák meg az elterelés óraszámát**.
- Ki kell alakítani az elterelés **minőségbiztosítási rendszerét** (módszertani levél ajánlásai, nyilvántartási rendszer, továbbképzés, az eredmény nyomon követhetősége).

7. KEZELÉS, ELLÁTÁS, FELÉPÜLÉS - MÁSODIK BEAVATKOZÁSI PILLÉR TERÜLET

A felépülés-központú ellátás célja a kliens egészségi állapotának javítása, illetve helyreállítása (a tartósan szermentes életet célul kitűzve), továbbá a társadalomba történő reintegráció elősegítése. A felépülés-központú szemlélet a szerhasználó és a segítő intézményrendszer első találkozásánál megjelenik, és végigkíséri a kliens útját az ellátórendszerek között, fontos része a kábítószer-függőségre jellemző gyakori visszaesések megelőzése, illetve megfelelő kezelése.

7.1. Helyi célok

A kliens felépülése, visszailleszkedése a közösségbe és józanná válása. Előrelépés az is, ha a kevésbé motivált, a változásra kevésbé kész kliensek további szerhasználata kisebb megterhelést jelent önmaguk, illetve szűkebb és tágabb környezetük számára.
A felépülés-központú szemlélet alapján működő teljes kezelési lánc **alacsonyküszöbű**, illetve **ártalomcsökkentő szolgáltatások folyamatos rendelkezésre állása**, melyek a kliens változási motivációját ösztönzik. A szolgáltatások további célja a rejtőzködő kábítószer-használók felkutatása, kezelésbe kerülésük ösztönzése. Az ártalomcsökkentő programok a fertőző betegségek terjedésének, a bűnözés kockázatának mérsékléséhez és a túladagolás okozta halálesetek megakadályozásához is hozzájárulnak.

7.2. Helyi feladatok

A korai kezelésbe vétel színtere
- A hiányzó korai kezelésbevételt **támogató szolgáltatások** (együttműködések, megkereső tevékenység is) **kezdeményezése**, a K.E.F. tagszervezeteinek együttműködésében modellprogramok kidolgozása az alacsonyküszöbű programokba történő könnyebb és stigmatizáció- mentes bekapcsolódás érdekében.
- A **célzott beavatkozások**, illetve a **javallott megelőzési tevékenységek** alkalmazása az azon intézményekben, amelyek erre a szakmai követelmények teljesítésével jogosultságot szereznek.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

Kezelő-ellátó rendszer
- Az **egyenlő hozzáférés** biztosítása érdekében a **kistérségi** addiktológiai ellátás területi egyenlőtlenségeinek csökkentése.
- A **tapasztalati segítők** képzésének és foglalkoztatásának ösztönzése.
- A szenvedélybetegek **terápiás munkafoglalkoztatásának** elindulásának ösztönzése.
- A kezelő-ellátó rendszerek együttműködésének ösztönzése a **családi, közösségi** kezdeményezésekkel és a **felépülő szerhasználók önsegítésen** alapuló programjaival.
- A **lakosság közeli ellátások**, a mobil szolgáltatások fejlesztése a kezelésbe jutás és a felépülés segítése érdekében.
- A kezelési pillér szakembereinek **képzése** (téma-centrikus, érzékenyítő, konszenzus-konferencia, jelzőrendszeri működés, tanulmányút, esetmegbeszélés, szupervízió).
- A **speciális szükségletű szerhasználók számára** szolgáló kezelő-ellátó, utánkövető-gondozó **programok kínálatának** bővítése: kiemelten a kisebbségi csoporthoz tartozókra, a hajléktalanokra, a fogvatartottakra, a várandós nőkre, a fertőző betegségben szenvedőkre, a szerfüggő gyermeket nevelő szülőkre, a fogyatékkal élőkre, illetve a vírushordozó injekciós kábítószer-fogyasztókra, a társult pszichiátriai betegségben szenvedőkre.
- Átlátható és elérhető **információáramlás** biztosítása a szakmai szolgáltatók között, pl. a szolgáltatások hozzáférhetőségéről.
- A jó gyakorlatokat is magukban foglaló **szakmai irányelvek**, módszertani levelek és kezelési protokollok kidolgozása és rendszeres felülvizsgálata.

8. KÍNÁLATCSÖKKENTÉS

Magyarországon amellett, hogy az összes klasszikus kábítószertípus hozzáférhető, rohamosan terjed az **új típusú pszichoaktív szerek** (ún. dizájner drogok) kereskedelme és használata. A forgalmazás szervezett bűnözéssel való kapcsolata miatt e szerek megjelenésének nemzetbiztonsági kockázata is jelentős. A korábban hagyományos kábítószerekkel kereskedő bűnözői csoportok újabban egyre inkább e szerek forgalmazásával foglalkoznak. A hazai piacon az illegális és legális szintetikus kábítószerek a **kannabisz** után a második leginkább keresett szercsoport. A **kokain** kínálata szintén folyamatosan növekszik. A **világhálón** elkövetett bűncselekmények száma napról napra nő, a kábítószer, illetve az új pszichoaktív szerek kínálatával összefüggésben az egyik legnehezebben ellenőrizhető terület az internet alapú bűnelkövetés.
Mindezek alapján a kínálatcsökkentés legfőbb stratégiai célja bármely visszaélésre alkalmas pszichoaktív anyag Magyarországra történő **bejutásának** és a hazánkban megjelenő szerekhez való **hozzáférés megakadályozása**, illetve ezzel összefüggésben a **bűnmegelőzés** érvényesítése. A kínálatcsökkentő munka jogszabályokban foglalt kötelezettség, amely védi a társadalom tagjait, és a különböző közösségek (család, köznevelési intézmény, munkahely stb.) biztonságát szolgálja. Tevékenységi területe a jogi szabályozást, a bűnüldözést, az

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

illegális kábítószer-termelés felszámolását és az úgynevezett kábítószer - prekurzorok és pre-prekurzorok, kábítószerek, pszichotróp és új pszichoaktív anyagok szigorú ellenőrzését egyaránt érinti.
Foglalkozik továbbá a nemzetközi együttműködésben megvalósuló kábítószer-ellenes közös akciókkal, valamint az illegális kábítószer-kereskedelemhez kötődő pénzmosás és korrupció elleni fellépéssel is. Intézményesített keretek között felöleli elsősorban a rendőrség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal tevékenységét, továbbá az eredményesebb nyomozások végrehajtását segítő Nemzetbiztonsági Szakszolgálat kapacitásainak bővítését, valamint a büntetés-végrehajtás területén szükséges ellenőrzési feladatokat is. A kínálatcsökkentésbe a bűnmegelőzés és a szervezett bűnözés közigazgatási vagy adminisztratív eszközökkel való visszaszorítása is beletartozik, aminek területén az említett szervek mellett elsősorban a helyi közösségnek, az önkormányzatnak és más helyi szervezeteknek (pl. egyházaknak), valamint üzleti vállalkozásoknak (pl. szórakozóhelyek üzemeltetőinek) lehet kulcsszerepük.

8.1. Helyi célok

- Az iskolai színtéren megjelenő kábítószer fogyasztás csökkentése, megszüntetése.
- Az elterelés kapcsán felmerülő problémák (félreértések) tisztázása, valamint **konzultáció, információcsere** a két terület között.
- Az egyre inkább terjedő burkolt kábítószer fogyasztásra, valamint vásárlásra buzdító **internetes oldalak, site-ok figyelésének megoldása**, a **társszervek tájékoztatása**.
- Az új anyagok (dizájner drogok) minél korábbi azonosításának, **listába vételének** elősegítése.

8.2. Helyi feladatok

- A büntető igazságszolgáltatás intézményei, és a prevenciót végző szervezetek közötti **helyi együttműködések** kialakítását szolgáló egyeztető, koordinatív folyamatok (programok) megvalósítása.
- **Fokozott felügyelet** biztosítása az iskolák környékén és szórakozóhelyeken.
- Az **elterelléssel** kapcsolatosan megadott időbeli keretek tisztázása, folyamatos kapcsolattartás, valamint rendszeres megbeszélések kialakítása.
- Az áldozatvédelem, a telefontanú népszerűsítése kiadvány által.
- Erősíteni szükséges az **önkormányzattal történő együttműködést**, szerepvállalásukat a területükön folyó kábítószer-forgalmazás elleni fellépésre. Elsősorban a kábítószer-terjesztésre lehetőséget adó kereskedelmi és szolgáltatási egységek irányában aktívan alkalmazni kell a szervezett bűnözés elleni fellépés adminisztratív megközelítését a jogsértő cselekmények ellehetetlenítése, a bűncselekmények megelőzése, felderítése, illetve az elkövetők felelősségre vonása során.
- A **társadalmi bűnmegelőzés** eszközrendszerére, jelenlegi és majdani kapacitásaira mind a kereslet-, mind a kínálatcsökkentés kapcsán támaszkodni kell; a kábítószer fogyasztásra, valamint vásárlásra buzdító internetes oldalak, site-ok visszaszorítása is cél.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

- Rendszeres jelleggel működő **képzések** megszervezése a kínálatcsökkentésben részt vevő szakemberek számára, amelybe szükséges bevonni a helyi polgárőröket is.
- A **lakosság információval, ismerettel történő ellátottságának javítása**, a közösségi együttműködés javulása érdekében a médiákon és más információközvetítő eszközökön keresztül.
- A **Rendőrségi Drogstratégiában** (4/2014. (II. 21.) ORFK utasítás) megfogalmazott feladatok – rövid, közép, hosszú távú feladatok – **végrehajtásának támogatása**.
- A Rendőrség tematikus **iskolai bűnmegelőzési programjai** (**DADA, ELLEN-SZER**), valamint a **bűnmegelőzési tanácsadói hálózat** minél több közoktatási intézményben történő megjelenésének, korszerűsítésének, szakmai ajánlásának és minőségbiztosítási rendszernek való megfeleltetésének szakmai támogatása.
- A kábítószer-fogyasztással összefüggő **közlekedési balesetek számának csökkentése** érdekében szakmai együttműködés, képzés, közösségi programok szervezése.
- A rendőr-főkapitányságok bűnmegelőzési osztályvezetőivel együttműködésben a közoktatási intézmények ösztönzése, hogy az egészségfejlesztési programok szülői moduljaiba, valamint a pedagógusok részére szervezett – drogprevencióval kapcsolatos – képzésekre **meghívják a Rendőrség drogprevenciós szakembereit** is.
- A Rendőrség drogprevencióval foglalkozó kiképzett **oktatói tudásának szinten tartása**, ismeretanyagának fejlesztése érdekében együttműködés azért, hogy szakmai továbbképzéseken, tudományos konferenciákon rész vegyenek.
- **Szakmai együttműködés** a városi Bűnmegelőzési stratégia, a városi drogellenes stratégia megvalósításában.

9. BÉKÉS VÁROSI K.E.F. HELYI EGYÜTTMŰKÖDÉSE

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok tevékenysége helyi szinten **összehangolja** a közösség és az együttműködés, a megelőzés és gyógyítás, a rehabilitáció és a kínálatcsökkentés szervezeteinek és intézményeinek munkáját. Egységes szakmai és módszertani szemlélet megvalósításával a helyi szinten megvalósuló kábítószer-megelőző és - kezelő tevékenységet irányítja, ésszerűsíti a **helyi szükségletek feltárásával** és az ezekre épülő **stratégiák** kimunkálásával. Ezek alapvetően nem programok megvalósítását végző szervezetek, hanem a szakmai **együttműködést segítő fórumokként** értelmezhetők.
A helyi együttműködés biztosítja azt, hogy egy adott településen működő, illetve onnan hozzáférhető szolgálatok, szolgáltatások egymással **összhangban** végezzék munkájukat, és képesek legyenek a lelki egészséghez és azon belül a kábítószer-fogyasztáshoz kapcsolódó problémák hatékony kezelésére, a szervezeti határokon átnyúló megelőzési és betegellátási, esetvezetési feladatok elvégzésére. Ennek megfelelően cél, hogy – a közigazgatás átalakult rendszerére tekintettel – létrejöjjenek, illetve újjászerveződjenek azok a **helyi együttműködési fórumok**, amelyekben a kábítószer-probléma kezelésében felelősséggel rendelkező és jártas egészségfejlesztő, megelőző és kezelő tevékenységet folytató köznevelési,

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

népegészségügyi és szociális ellátó, valamint bűnmegelőzési és bűnüldözési szervek vesznek részt.

9.1. Helyi KE.F. koordinációs cél

- A folyamatos koordinációhoz a működtetési feltételek kialakítása.
- A KEF által lefedett térségre, feladatkörre vonatkozó információgyűjtő és –áramoltató, konzultációs funkció erősítése.

9.2. Helyi K.E.F. koordinációs és színterenkénti koordinációs feladat

- Munkaterv szerint két,- három havonta K.E.F. ülések (kihelyezett is) megvalósítása.
- A K.E.F. éves, prioritáson alapuló munkatervének összeállítása.
- A K.E.F.-fel, illetve szakmai tevékenységével kapcsolatos szakmai anyagok megjelentetése, közreadása.
- Szakmai kiadványok beszerzése, K.E.F. Szakkönyvtár működtetése.
- K.E.F. tagháló bővítése kompetens szervezeti képviselőkkel, a delegáltak lehetőség szerinti stabil működésének segítése.
- Munkacsoportok szervezése pillérenként.
- A K.E.F. intézményi delegáltjai körében erőforrás-lista (végzettség, kompetencia) összeállítása, kommunikálása, kiajánlása a hálózati tagszervezetek felé.
- A K.E.F. delegáltak intézményi levelező listáinak létrehozása és működtetése intézményükön belül.
- A delegáló intézmények vezetőinek rendszeres tájékoztatása a K.E.F. tevékenységéről, hozzájárulva az elköteleződés javításához.
- Elsősorban helyi képzések szervezése a K.E.F. delegáltak részére: téma-centrikus, esetmegbeszélő, tanulmányút, szervezetfejlesztés, konferencia.

Iskolai színtér

- Delegálás a prevenciós pillérből a drogügyi koordinátor képzésbe.
- Iskolai egészségfejlesztő programok kidolgozása, akkreditálása, majd kivitelezése általános iskolákban, középiskolákban, kollégiumokban.
- Kulturális/Közösségi tér/drogmentes hely működtetése főleg iskolai szünetekben és hétvégén; ott dolgozók szakmai irányítása és szupervíziója.
- Kutatási tevékenység (5 évenkénti) végzésének felülvizsgálata.

Média színtér

-A helyi nyilvánosságban és a szakmai közéletben a helyi egyeztető folyamat és az ennek kapcsán létrejövő eredmények megjelenítése, aktuális történésekről, programokról rendszeres tájékoztatás biztosítása.
- K.E.F. szóróanyagok készítése.
- Saját K.E.F. honlap és facebook oldal létrehozása, működtetése.
-A KEF saját munkájának, hatékonyságának vizsgálata, monitorozása – ehhez indikátorrendszer kidolgozása és működtetése.

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat

Közösségi színtér
- Támogatók, önkéntesek, tapasztalati segítők bevonása a K.E.F. munkájába.
-Települési programokhoz kapcsolódás: Madzagfalvi Napok, Pálinka Fesztivál, Tök Mulatság, Arató Nap, gyermeknap, Falu Napok (kistérségben), Iskolai Napok.

10. ÖSSZEGZÉS

A Békés Városi Drogellenes Stratégia 2014-2020. Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen c. dokumentum megalkotásánál **három beavatkozási pillér** területen (Egészségfejlesztés,kábítószer-megelőzés; Kezelés,ellátás,felépülés; Kínálatcsökkentés) állapít meg célokat, fejlesztési irányokat.

A spontán módon romló vagy jó esetben stagnáló droghelyzetet a klasszikus drogpolitikai eszközökön túlmutató új prioritást kapott módszertani alapelvek, illetve eszközök:

- a társadalompolitikai és tömegkommunikációs erőtereket is bekapcsolva a **józanság** kultúrájának és a **proszociális megküzdési módoknak** a terjesztése,
- a **közösségek** minden formájának mozgósítása és erősítése az emberi problémák, köztük a drogfogyasztás leküzdésére és a bajbajutottak segítésére,
- általában is a mentálhigiéné erősítése, különös tekintettel az **iskolai egészségfejlesztés** és a **drogprevenció** hatókörének kiszélesítésére,
- a függőségi állapotokban a **felépülés-központú kezelés és rehabilitáció** teljes intézményi rendszerének, terápiás láncolatának kiépítése,
- a korszerű **bűnmegelőzési és bűnüldözési beavatkozások** hatékonyabb alkalmazása, amelyek segítségével megvalósítható a fiatalok kábítószer-használat iránti kitettségének erőteljes lecsökkentése és a fiatalok kábítószer-használattól történő távoltartása.

Békés Városi Drogellenes Stratégia 2014-2020. dokumentumba **beépítésre kerültek** az országos, megyei, helyi kutatások, a delegáltak tapasztalatai, a továbbképzések tapasztalatai.

Ezek alapján meghatározásra kerültek a Békés Városi K.E.F. feladatai 2014-2020. közötti feladatai, melyeket **éves munkaterv** alapján fog a K.E.F. megvalósítani.

A Békés Városi K.E.F. további feladata, a helyi stratégiában meghatározott feladatok megvalósításához **helyi cselekvési és finanszírozási terv készítése**, a Nemzeti Drogellenes Stratégia cselekvési és finanszírozási koncepciójának a megjelenése után.

Békés, 2014. október 07.

NEMZETI CSALÁD- ÉS
SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A szakanyag elkészítése a Támogató és a Pályázatkezelő közreműködésével valósult meg.
KAB-KEF-13-13785
Támogató: Békés Város Önkormányzat